

6. Э'konyn D. B. Yzbrannye psikhologicheskiye trudi / D. B. Э'konyn; pod red. V.V. Davydova, V.P. Zynchenko. – М. : Pedahohyka, 1989. – 560 с.
7. Kalynnykova L. V. Какоу «Ya?»: [uchebnoye posobye dlya detey 9-12 let] / L. V. Kalynnykova. – Khar'kov : Hlobus, 1995. – 65 с.
8. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г. С. Костюк // Рідна школа. – К., 1989. – 608 с.
9. Остапенко О. І. Виховання в старших підлітків інтересу до занять фізичною культурою в загальноосвітній школі : дис. ...канд. пед. наук : 13.00.07 / О. І. Остапенко; Інститут проблем виховання НАПН України. – К., 2013. – 228 с.
10. Подкорытова Л. Возрастные особенности учащихся среднего школьного возраста: [учебно-методическое пособие] / Л. Подкорытова. – Свердловск, 1970. – 31 с.
11. Савченко А. П. Виховання самостійності молодших підлітків у процесі ігрової діяльності : дис. ...канд. пед. наук : 13.00.07. – теорія і методика виховання / А. П. Савченко; Інститут проблем виховання АПН України. – К., 2007. – 224 с.
12. Сухомлинський В. О. Вибрані твори / В. О. Сухомлинський // Виховання і самовиховання. – Л. : АПН, 1977. Т.5. – 1977. – 678 с.
13. Тимчик М.В. Форми і методи патріотичного виховання старших підлітків у процесі спортивно-ігрової діяльності / М.В. Тимчик // Обрії. Науково-педагогічний журнал. – 2013. – №2(37). – С. 48–51.
14. Шипота Г. Є. Формування культурно-історичних потреб підлітків : дис. ...канд. пед. наук : спец.13.00.01 / Шипота Г.Є. – К., 2005. – 195 с.

Бондаренко В. В.
Національна академія внутрішніх справ

СПЕЦИФИКА ПЕРВИННОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНСПЕКТОРІВ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

У статті висвітлено особливості первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на посади інспекторів патрульної поліції. Охарактеризовано вимоги до професійної підготовленості працівників патрульної поліції відповідно до державного стандарту професійно-технічної освіти професії «поліцейський». Проведено аналіз нормативної та варіативної частини професійної програми підготовки, визначено специфіку навчання поліцейських, яких вперше прийнято на посади інспекторів патрульної поліції.

Ключові слова: *патрульна поліція, первинна професійна підготовка, Національна поліція, професійна програма.*

Бондаренко В. В. Специфика первичной профессиональной подготовки инспекторов патрульной полиции.

В статье освещены особенности первичной профессиональной подготовки полицейских, которых впервые принято на должности инспекторов патрульной полиции. Охарактеризованы требования к профессиональной подготовленности работников патрульной полиции в соответствии с государственным стандартом профессионально-технического образования профессии «полицейский». Проведен анализ нормативной и вариативной части профессиональной программы подготовки, определена специфика обучения полицейских, которых впервые принято на должности инспекторов патрульной полиции.

Ключевые слова: *патрульная полиция, первичная профессиональная подготовка, Национальная полиция, профессиональная программа.*

Bondarenko V. V. Specificity initial training of inspectors patrol police. *In the article the features of primary police training, which first accepted the post of police patrol officers. According to the state standard of vocational education profession «police» defined the requirements for the knowledge, skills and other components of competency. Revealed that the general fund training time course of initial training for police, were first made in the service of the police is 732 hours. A typical curriculum includes a number of disciplines that make up the regulatory and variable parts. Foundation training time is normative part of 472 hours.*

Regulatory common for students of all departments of the police and contains three sections: general training (86 hours); vocational and classroom training (134 hours); professional practical training (236 hours). Professional classroom training includes a set of disciplines that arm students with the knowledge regarding the organizational and legal framework of the National Police, the basics of criminal law, criminal procedure the police, preventive policing, features Documentation in official activities, administrative proceedings and proceedings on administrative offenses etc. The total included training courses, development of which contributes to proper formation of the individual police officers, gives them a general knowledge of legal subjects, especially the behavior of different groups of people more. By professional practical training related burn (64 hours) and tactical training (126 hours).

Variable part is specific to each field of study, but the general fund and the same training time is 260 hours.

Keywords: *patrol police, initial training, national police, professional program.*

Постановка проблеми. Реформування правоохоронної сфери України призвело до значних зрушень в організації діяльності усіх підрозділів Національної поліції. Змінилася сама концепція діяльності поліції, яка здійснюється на засадах партнерства з населенням та полягає у наданні поліцейських послуг [5].

Важливим етапом якісного проведення новаторських змін є створення нової патрульної поліції та переатестація працівників інших структурних підрозділів органів внутрішніх справ України. Переатестація зменшила кількість і без того не укомплектованих підрозділів поліції. Для вирішення цієї проблеми передбачено проведення нових наборів осіб, які виявили бажання служити в поліції. Керівними документами [4, 5] передбачено, що поліцейські, які вперше прийняті на службу, з метою

набуття спеціальних навичок, необхідних для виконання повноважень поліції, зобов'язані пройти первинну професійну підготовку. Специфіка курсу навчання залежить від посади на яку призначено поліцейського.

Формування нових підрозділів патрульної поліції викликано необхідністю вирішення трьох взаємообумовлених завдань: а) створення професійного ядра; б) збільшення щільності нарядів поліції; в) підвищення ефективності і якості роботи патрульної поліції [3].

Нова концепція діяльності поліції ставить підвищені вимоги до професійної підготовленості правоохоронців та потребує корегування не лише навчальних програм, а й всього навчально-виховного процесу. У зв'язку із цим, важливим буде розглянути особливості первинної професійної підготовки осіб, яких вперше прийнято в поліцію на посади інспекторів патрульної поліції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що підвищення ефективності діяльності Національної поліції науковці вбачають не лише в удосконаленні організації та управління підрозділами поліції та більш якісному та суворому відборі кандидатів на службу, а й у зростанні якості освітнього процесу курсантів та слухачів [1-3, 6].

Удосконаленням освітнього процесу майбутніх правоохоронців займалося багатьох вітчизняних та зарубіжних учених [6, 7–10, 12]. Результати досліджень В. В. Сокурєнка свідчать про необхідність удосконалення системи професійної підготовки на етапі проведення кардинальних реформ правоохоронної сфери [6]. Науковець визначає такі основні напрямки вдосконалення системи професійної підготовки правоохоронців: узагальнення міжнародного досвіду; залучення закордонних спеціалістів; інформатизація навчання; новітні технології навчання; взаємозв'язок навчальних дисциплін; оптимізація структури навчання; впровадження тренінгової системи навчання.

Низкою інших вчених проводилися дослідження не лише у напрямі удосконалення системи службової підготовки працівників поліції [6, 10 – 12], а й якості освітнього процесу слухачів курсів первинної професійної підготовки [1, 2].

Автори наголошують на необхідності пошуку нових шляхів підвищення якості підготовки слухачів курсу первинної професійної підготовки. Це пов'язано в першу чергу із тим, що переважна більшість вперше прийнятих на службу працівників не мали раніше відношення до правоохоронних органів та стислими термінами навчання.

Досліджуючи психологічні особливості підготовки працівників патрульної служби, Я. Г. Бондаренко стверджує, що тривала дія стрес-факторів визначає високі вимоги не тільки до рівня професійної підготовленості, а й розвитку психологічних якостей працівників ОВС, що обумовлюють психологічну готовність до діяльності в особливих умовах [1]. Автор переконаний, що формування стану готовності слухачів первинної професійної підготовки, яких прийнято на посади інспекторів патрульної поліції, до службової діяльності повинне здійснюватися у вигляді цілеспрямованої психолого-педагогічної підготовки, що включає в себе засвоєння комплексу спеціальних професійних знань, умінь, навичок і розвитку необхідних особистісних якостей.

Результати досліджень свідчать про необхідність проведення подальших ґрунтовних наукових пошуків у напрямі обґрунтування змісту професійних програм курсів первинної професійної підготовки осіб, яких вперше прийнято в Національну поліцію.

Мета роботи. Висвітлити специфіку чинної програми первинної професійної підготовки інспекторів патрульної поліції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Первинна професійна підготовка – це процес формування у слухачів спеціальних навичок, необхідних для виконання повноважень поліції, у тому числі формування умінь щодо зберігання, носіння, застосування і використання вогнепальної зброї [5]. Навчання здійснюється відповідно до положення [4], яке визначає порядок і умови проходження первинної професійної підготовки поліцейських та державного стандарту професійно-технічної освіти професії «поліцейський». Державним стандартом визначена освітньо-кваліфікаційна характеристика, якій повинен відповідати випускник після проходження курсу навчання. Дана характеристика визначає вимоги до рівня знань, умінь, навичок та інших складових компетентностей працівника, установлює державні вимоги до властивостей і якостей особи, яка здобула кваліфікацію робітника за професією «поліцейський (за спеціалізаціями)».

Освоєння курсу відбувається відповідно до розробленої професійної програми первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліцію на визначені посади (інспекторів патрульної поліції, слідчих, оперуповноважених карного розшуку та інших). Підібрана тематика повинна сприяти закріпленню рівня базових знань і формуванню умінь, необхідних для ефективного вирішення завдань професійної діяльності працівників відповідного структурного підрозділу поліції. Програма регламентує перелік навчальних дисциплін та відповідних тем, що є обов'язковими для вивчення, їх зміст, обсяг, мету навчання, форми підсумкового контролю.

Аналіз державного стандарту професійно-технічної освіти професії «Поліцейський» та професійних програм первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліцію на посади інспекторів патрульної поліції дає підстави констатувати, що загальний фонд навчального часу первинної професійної підготовки за професійною програмою становить 732 години. Типовий навчальний план містить низку дисциплін, які складають нормативну та варіативну частини.

Нормативна частина спільна для слухачів усіх підрозділів поліції та відповідно до державного стандарту складається із трьох розділів:

1. загальнопрофесійна підготовка – 86 годин;
2. професійно-теоретична підготовка – 134 години;
3. професійно-практична підготовка – 236 годин.

Фонд навчального часу нормативної частини складає 472 години – із них 456 годин навчальних занять. На рис.1 показано сукупність навчальних дисциплін нормативної частини програми первинної професійної підготовки поліцейських. Кожна навчальна дисципліна передбачає як теоретичні (лекції), так і практичні заняття.

Аналіз програми засвідчив, що найбільша питома вага навчального часу відводиться на професійно-практичну підготовку (236 годин). Даний розділ складає вогнева (64 години) та тактична підготовка (126 годин). Тактична підготовка спрямована на набуття і вдосконалення поліцейським навичок практичного застосування теоретичних знань щодо правильного

оцінювання конкретних подій з подальшим прийняттям правомірних рішень та психологічної готовності до дій у ситуаціях різних ступенів ризику; формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності.

Професійно-теоретична підготовка містить сукупність навчальних дисциплін, які озброюють слухачів знаннями стосовно організаційно-правових основ діяльності Національної поліції, основ кримінального права, кримінально-процесуальної діяльності поліції, превентивної поліцейської діяльності, особливостей документоведення в службовій діяльності, адміністративної відповідальності та провадження у справах

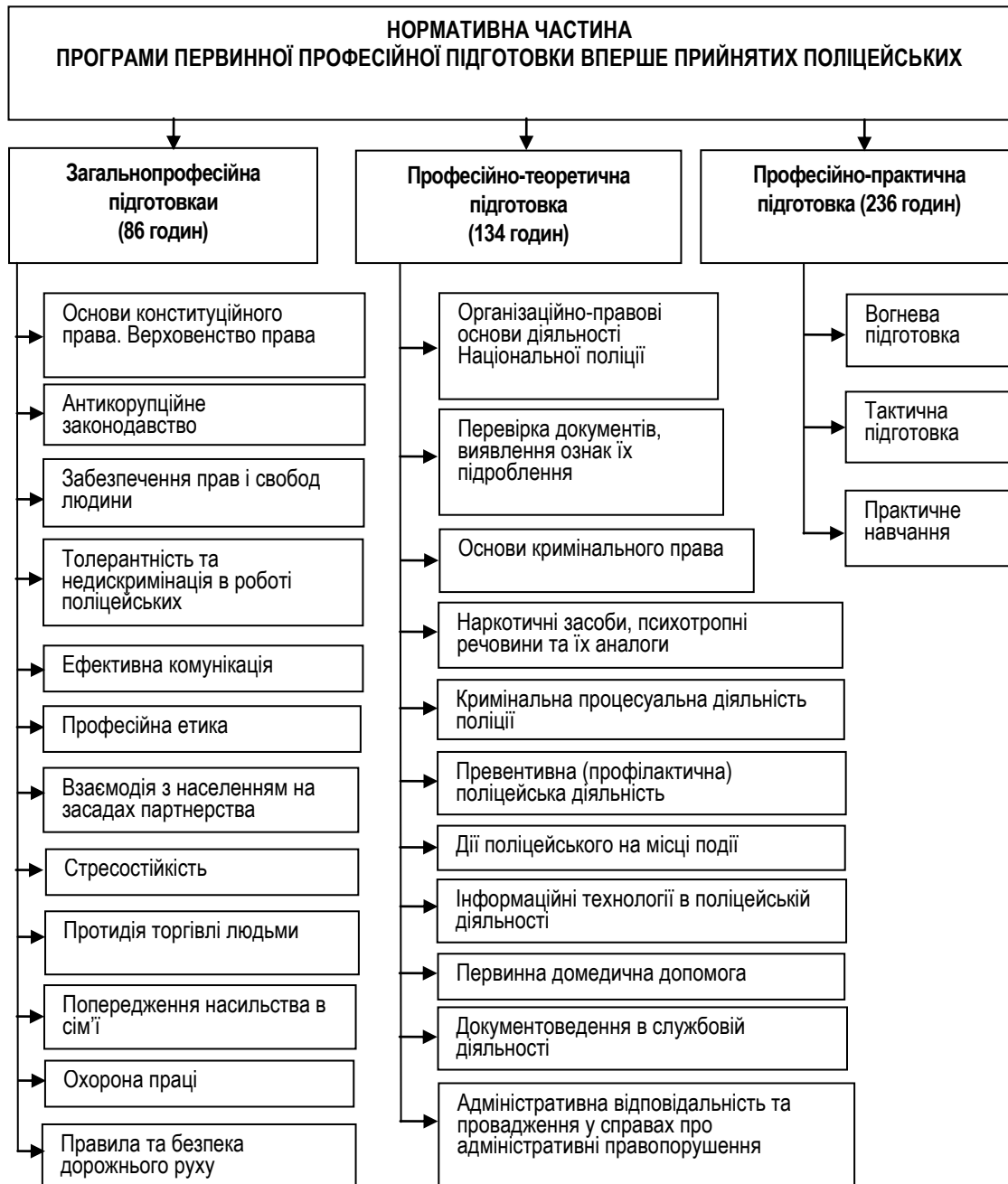

Рис 1. Сукупність навчальних дисциплін нормативної частини програми первинної професійної підготовки поліцейських

про адміністративні правопорушення тощо.

Загальнопрофесійну підготовку складають дисципліни, освоєння яких сприяє повноцінному формуванню особистості правоохоронця, наділяє їх знаннями загальноправових дисциплін, особливостями поведінки з різними категоріями населення тощо. Даний напрямок містить наступні дисципліни: основи конституційного права. Верховенство права, толерантність та недискримінація в роботі поліцейських, ефективна комунікація, професійна етика, стресостійкість, охорона праці, правила та безпека дорожнього руху та інші.

Варіативна частина специфічна для кожного напрямку підготовки, але загальний фонд навчального часу однаковий і

становить 260 годин. Сукупність навчальних дисциплін, що віднесені до варіативної частини програми первинної професійної підготовки інспекторів патрульної поліції зображено на рис.2.

Рис 2. Сукупність навчальних дисциплін варіативної частини програми первинної професійної підготовки інспекторів патрульної поліції

Даний розділ складається з професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки та містить дисципліни, що стосуються специфіки діяльності патрульних: організація діяльності патрульної поліції (60 годин), діяльність патрульного із забезпечення дорожнього руху (72 години), надання домедичної допомоги особам, які її потребують (20 годин), правові підстави затримання (8 годин), дії патрульних під час масових заходів (6 годин), особливості роботи патрульного поліцейського щодо виявлення, попередження та розкриття злочинів, пов'язаних з наркотичними засобами, психотропними речовинами та їх аналогами (10 годин), вогнева підготовка (16 годин), відпрацювання здобутих практичних навичок патрульного поліцейського під час проходження рольових ігор (сценаріїв) (68 годин).

Співвідношення навчального навантаження нормативної та варіативної частини первинної професійної підготовки інспекторів патрульної поліції зображено на рис. 3.

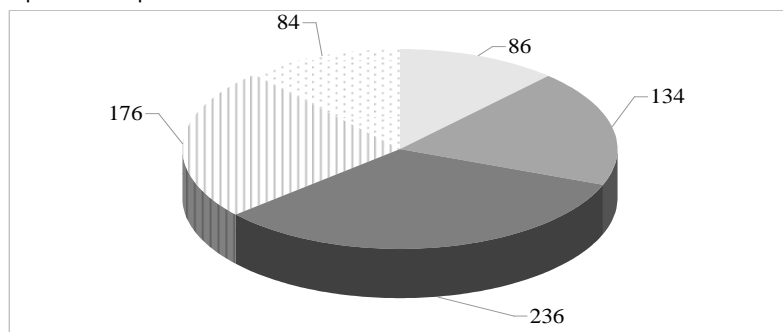
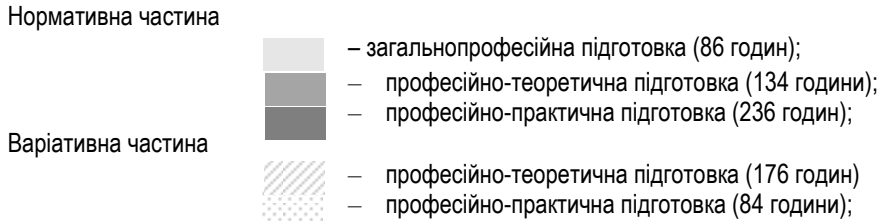

Рис. 3. Співвідношення навчального навантаження нормативної та варіативної частини програми первинної професійної підготовки інспекторів патрульної поліції, години

Під час проходження курсу первинної професійної підготовки слухачі отримують знання про основні засади, методи та засоби розвитку і вдосконалення діяльності інспекторів патрульної поліції. Відповідно до державного стандарту після закінчення курсу слухач повинен знати: Конституцію та інші закони України, що регламентують діяльність поліцейських (інспекторів) патрульної поліції; міжнародні та національні стандарти забезпечення прав і свобод людини; укази Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, інші нормативно-правові акти, що регулюють роботу правоохоронних органів. Крім цього, слухач повинен уміти: орієнтуватися в основних вимогах щодо компетенції та діяльності поліцейських (інспекторів) патрульної поліції;

правильно аналізувати, узагальнювати та систематизувати інформацію щодо якісної реалізації повноважень інспектора патрульної поліції; оптимально застосовувати отримані знання під час практичної діяльності.

Відповідно до загальнопрофесійних вимоги слухач повинен: дотримуватись вимог чинного законодавства, норм професійної етики та моралі, правил носіння однострою, виховувати ініціативність, особисту ввічливість, толерантність, тактовність й витримку; знати і виконувати вимоги нормативних актів, що регулюють діяльність поліцейського (інспектора) патрульної поліції; раціонально та ефективно організовувати надання поліцейських послуг у сфері службової діяльності інспекторів патрульної поліції; добросовісно та відповідально ставитися до виконання службових обов'язків; володіти навичками поведіння з вогнепальною зброєю та вміти застосовувати спеціальні засоби і фізичний вплив; підвищувати свій професійний рівень.

Висновки. На підставі здійснених досліджень констатовано, що нормативна частина програми первинної професійної підготовки вперше прийнятих осіб, однакова для всіх підрозділів поліції. Загальний фонд навчального часу становить 472 години. Найбільше часу відводиться на проходження професійно-практичної підготовки (236 годин), при цьому 126 годин займає тактична підготовка. Варіативна частина програми первинної професійної підготовки специфічна для кожного підрозділу поліції та містить відповідний набір спеціальних дисципліни. **Перспективи подальших досліджень.** Передбачається провести аналіз програм первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліцію на посади слідчих, оперуповноважених карного розшуку, дільничних офіцерів поліції та визначити можливі напрями їх удосконалення.

Література

1. Бондаренко Я. Г. Психолого-педагогічні особливості формування готовності майбутніх працівників патрульної поліції МВС України до професійної діяльності / Я. Г. Бондаренко // Шляхи покращення системи професійної підготовки правоохоронців до дій в екстремальних умовах : зб. матеріалів міжнародної наук.-практ. конф. (м. Харків, 18 груд. 2015 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2015. – С. 25 – 28.
2. Ковалев В. М. Психологические особенности подготовки сотрудников патрульно-постовой службы милиции к несению службы по охране общественного порядка и обеспечению общественной безопасности / В. М. Ковалев // Международная научно-методическая конференция – Актуальные проблемы огневой, тактико-специальной и профессионально-прикладной физической подготовки : сборник научных трудов. – Могилев : Могилев. институт МВД, 2014. – С. 363 – 368.
3. Панова О. О. Компетенція органів національної поліції у сфері забезпечення публічної безпеки / О. О. Панова // Особливості підготовки поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. матеріалів I міжнар. наук.-практ. конф. – Харків : ХНУВС, 2016. – С. 48 – 52.
4. Про затвердження Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції : наказ МВС України від 16.02.2016 р. № 105.
5. Про Національну поліцію : закон України. – К. : ПАЛІВОДА А. В., 2015. – 104 с.
6. Сокурено В. В. Шляхи покращення системи професійної підготовки правоохоронців / В. В. Сокурено // Шляхи покращення системи професійної підготовки правоохоронців до дій в екстремальних умовах : зб. матеріалів міжнародної наук.-практ. конф. (м. Харків, 18 груд. 2015 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2015. – С. 9 – 11.
7. Brutscher B. Waffen und Einsatzmunition der Polizei / von B. Brutscher, C. Baum. – Auflage. – Hilden – 1998. – 360 S.
8. Internationale Polizei Taktiken und Ausbildungen / von B. Siegfried, F. Hübner. – Auflage. – Stuttgart, 1995. – 238 S.
9. Nieuwenhuys A. Oudejans R.R.D. Effects of anxiety on handgun shooting behavior of police officers: a pilot study. *Anxiety, Strees&Coping*. 2010, vol. 23, pp. 225 – 233.
10. Taschenmacher R. Dienst – und Einsatzlehre – Ergänzungsband NW – Leitfaden für Theorie und Praxis / von R. Taschenmacher. – 8. Auflage. – 1995. – 212 S.
11. Ministry of the Interior and Administration – Poland Official website of the Polish Ministry of the Interior and Administration. – 2011. P. 15.
12. Superko R. H., Effects of a Mandatory Health Screen and Physical Maintenance Program for Law Enforcement Officers / R. H. Superko, E. Bernauer, J. Vars. // *The Physician and Sports Medicine*. – 1988. – №16 (9). – P. 99 – 109.